

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

FACTORS RELATED TO COMMUNICATION FOR TOURISM DEVELOPMENT OF THE BUN PHAWET TRADITION IN ROI ET PROVINCE

ประภาภรณ์ รัตน์¹ อรัญ อรัญมาตย์¹ สุธัญญา กฤตาคม¹ เชษฐพัฒน์ สิริวัฒนตรการ¹ และ นนทิพัฒน์ ไชยโสตา¹

¹คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Prapaporn Ratano¹ Aran Aranyamat¹ Sutanya Krittakom¹ Chetthaphat Siriwatthanatrakarn¹

and Nontipat Chaisoda¹

¹Faculty of Liberal Art and Sciences, Roi Et Rajabhat University

(Received: December 1, 2022; Revised: April 10, 2023; Accepted: July 1, 2023)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของประเพณี การสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณี ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด และศึกษาความสัมพันธ์ บทบาทหน้าที่ของประเพณี ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด กับ การสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมงานประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด ประจำปี 2562 จำนวน 400 คน

ผลการวิจัยพบว่า ประเพณีบุญผะเหวดมีบทบาทหน้าที่ทำให้ตระหนักถึงหลักคำสอนของพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.14 การสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด ด้านผู้ส่งสาร พบว่า การสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด ควรสื่อสารด้วยการสร้างสื่อบุคคลเพื่อถ่ายทอดเรื่องราว เช่น มีคฤศณ์น้อย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 ด้านเนื้อหาสาร พบว่า การสืบทอดประเพณีบุญผะเหวดควรสืบทอดทั้งรูปแบบและคุณค่าของประเพณีควบคู่กันไป อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 ด้านช่องทางการสื่อสาร พบว่า การใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ประเพณีบุญผะเหวด ควรใช้สื่อพื้นบ้าน สื่อบุคคลเพื่อให้เข้าถึงคนท้องถิ่นมากขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 ด้านผู้รับสาร พบว่า การสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีบุญผะเหวดควรขยายกลุ่มเป้าหมายทั้งในและนอกจังหวัด และ การสื่อสารไปยังกลุ่มผู้นำทางความคิดในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เพจท่องเที่ยว, ผู้เขียนเว็บไซต์ท่องเที่ยว ผู้ผลิตรายการวิดีโอท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.05 บทบาทหน้าที่ของประเพณี ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ดมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : บุญผะเหวด, ร้อยเอ็ด, การสื่อสารประเพณี

ABSTRACT

This research study aims to study the relationship between traditions, communication, the conveyance thereof across generations, and their impact on the development of Bun Phawet traditional tourism in Roi Et, Thailand. Our qualitative study was conducted in 2019. We utilized questionnaires to collect data from 400 participants directly involved in Bun Phawet traditional tourism in Roi Et. The results of the research revealed that Bun Phawet traditions significantly increased awareness of Buddhist teachings with an average value of 4.14. Moreover, we found that conveyance of Bun Phawet traditions was accomplished via creating personal media to convey stories such as little guides with an average value of 4.00. Regarding the message, we found that both the form and the value of the traditions are conveyed simultaneously with an average value of 4.00. Regarding communication channels, we found that the use of local media, personal media to publicize Bun Phawet traditions attracted more with an average value of 4.04. Regarding the receiver, we found that communication of Bun Phawet traditions via social media influencer collaboration and increased independent social media marketing will expand the target audience with an average value of 4.05. Lastly, the traditional factors related to the development of Bun Phawet traditional tourism is positively correlated with the conveyance of Bun Phawet traditions with a statistically significant relationship with a value of 0.01.

Keywords: Bun Phawet, Roi Et, Tradition communication

บทนำ

จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดที่อยู่ตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คำขวัญของจังหวัดคือ สิบเอ็ดประตูเมืองงาม เรืองนามพระสูงใหญ่ ผ้าไหมสาเกต บุญผะเหวดประเพณี มหาเจดีย์ชัยมงคล งามน่ายลบึงพลาญชัย เขตกว้างไกลทุ่งกุลา โลกลือชาข้าวหอมมะลิ จากคำขวัญสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ของจังหวัดทั้งด้านการเกษตรและด้านทุนทางวัฒนธรรมที่ถูกนำเสนอผ่าน ความเชื่อ ศาสนสถาน งานหัตถกรรม และบุญประเพณี โดยบุญประเพณีที่จัดให้เป็นงานประเพณีประจำจังหวัดร้อยเอ็ด คือ บุญผะเหวด ได้ริเริ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2534 (คณะกรรมการจัดทำหนังสือที่ระลึกงานบุญผะเหวด, 2543)

บุญผะเหวดหนึ่งในประเพณี ฮีต 12 ของชาวอีสาน จัดขึ้นด้วยความศรัทธาในพระพุทธศาสนาหวังอันสูงส่งเพื่อชีวิตที่ดีในชาติหน้า ความหวังดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อในพระพุทธศาสนาว่า ถ้าใครฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดกในบุญผะเหวด ซึ่งมี 13 กัณฑ์ 1,000 พระคาถาจบภายในวันเดียว จะมีอันสูงส่งอันยิ่งใหญ่จะได้เกิดพบกับพระพุทธเจ้าองค์ต่อไปที่มีพระนามว่า พระศรีอารย์ หรือพระศรีอริยเมตไตรย (พระมหาประสพชัย มหาปรกโม และนุสรณ์ คินาพิทย์, 2563) ในปัจจุบันการจัดประเพณีบุญผะเหวดมีความแตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ที่มีการจัดในระดับ

ชุมชน การจัดกิจกรรมเสริมตามยุคสมัย กล่าวได้ว่าการปรับเปลี่ยนเปลือกรูปแบบการจัดงานหลายรูปแบบเพื่อรักษากระพีหรือแก่นของงานบุญผะเหวดเช่นเดียวกันกับการจัดงานประเพณีบุญผะเหวดของจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยตลอดมา

แผนพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ดปี พ.ศ. 2561-2565 ได้ระบุประเด็นการพัฒนาจังหวัด ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับการท่องเที่ยว การบริการ การค้าและการลงทุน โดยจังหวัดร้อยเอ็ดได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพื่อให้จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นเป้าหมายด้านการท่องเที่ยวโดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในด้านประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ งานประเพณีสมมาน้ำคั้นเพ็งเสี่ยงประทีป งานประเพณีบุญผะเหวด และงานประเพณีฮีต 12 ในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดร้อยเอ็ด รวมถึงมีการจัดทำสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด (สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด, 2562) แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการสื่อสารประเพณีทั้งในมิติด้านการสืบทอดตามความเชื่อทางศาสนาและมิติของการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวโดยมุ่งเป้าเพื่อสร้างรายได้ให้คนในชุมชน

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม และการสื่อสาร มีความสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการคงอยู่ของประเพณีและบทบาทของประเพณีในสังคม จึงมีการศึกษาการสื่อสารในหลากหลายประเด็นในหลายพื้นที่ เช่น การศึกษาสื่อสารประเพณีกับการรื้อฟื้น นิติธร ทองธิรกุล (2551) ศึกษาเรื่องกระบวนการสื่อสารของชุมชนในการสืบทอดประเพณีผีปูง่า ตำบลอ่าวแก้ว อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง ศึกษาว่าบทบาทหน้าที่ของประเพณี การรื้อฟื้น การปรับเปลี่ยนปัจจัยที่เกิดความเปลี่ยนแปลงรวมถึงต้องการศึกษากระบวนการสื่อสารของชุมชนในการสืบทอดประเพณี การศึกษาสื่อสารและการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม อมรรรัตน์ แปนนา และ อุบลวรรณ เปรมศรีรัตน์ (2558) การสื่อสารเพื่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงคุณค่าประเพณี แหน่น้ำช้าง พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประเพณี คือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ประกอบอาชีพ การเมืองท้องถิ่น การท่องเที่ยวและวัฒนธรรม โดยมีการศึกษาแนวทางในการฟื้นฟูและอนุรักษ์เพื่อการสืบทอด ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับประเพณีบุญผะเหวดของจังหวัดร้อยเอ็ดที่ผ่านมามักปรากฏในมิติทางสังคม วัฒนธรรมเพื่อตอบคำถามในประเด็นการศึกษาความเป็นมา การมีส่วนร่วม การค้นหาอัตลักษณ์ การอนุรักษ์ ยังขาดการศึกษาในมิติการสื่อสารในฐานะทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งนี้ในบริบทภูมิทัศน์สื่อเกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการสืบทอดที่เปลี่ยนแปลงไป มุมมองเกี่ยวกับประเพณีบุญผะเหวดที่มีบทบาทด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และ ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาประเพณีบุญผะเหวดทั้งในด้านบทบาทของประเพณีและปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสื่อสารและการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ดควบคู่กันไปด้วยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ บทบาทหน้าที่ของประเพณีบุญผะเหวด ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด กับการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 บทบาทหน้าที่ของประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เข้าร่วมประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างโดยกำหนดค่า $p = 0.5$ ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จากกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมงานประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด ประจำปี 2562 จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง แล้วนำผลการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปตามแนวทางของวัตถุประสงค์การวิจัย

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการเข้าร่วมงานประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

ส่วนที่ 2 บทบาทหน้าที่ของประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด ประยุกต์ข้อคำถามเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในลักษณะต่าง ๆ และระดับบทบาทหน้าที่ของประเพณี ของกาญจนา แก้วเทพ (2548)

ส่วนที่ 3 การสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด ประยุกต์ข้อคำถามจากองค์ประกอบของการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร เนื้อหาสาร ช่องทาง ผู้รับสาร

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด
ประยุกต์ข้อคำถามแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 อ้างใน
นาคยา บุตรอยู่, 2557) ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม จุดเด่นของจังหวัดร้อยเอ็ด สิ่งสนับสนุน/การพัฒนา

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยทำการทดสอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยมีการปรับปรุงข้อคำถามส่วนต่าง ๆ
ตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบความน่าเชื่อถือกับ
กลุ่มที่มีคุณสมบัติ เหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง (Pre-test) แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน เพื่อ
ตรวจสอบคำถามในแต่ละส่วนว่าสามารถสื่อความหมายได้ถูกต้องและชัดเจน และทดสอบค่าความ
เชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ Cronbach's Alpha (ธานินทร์ ศิลป์จารุ,
2553) ผลการคำนวณหาค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม เมื่อคำนวณค่าความเชื่อมั่นแต่ละตัวแปร
ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด	0.86
การสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด	0.91
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว	
ประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด	0.81

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

ผู้วิจัยจะนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยแบบออกเป็นช่วงๆ
(Rating Scale) มีดังนี้ (ณรงค์ โพธิ์พฤกษ์านนท์, 2551)

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20	อยู่ในระดับ	มาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40	อยู่ในระดับ	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60	อยู่ในระดับ	น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80	อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณี
บุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 จัดทำแบบสอบถามจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบ
เครื่องมือ และดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามในงานประเพณีบุญผะเหวดจังหวัดร้อยเอ็ด
ประจำปี 2562 โดยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยกับผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบ และดำเนินการเก็บข้อมูลจน
ครบตามจำนวน 400 คน

3.3 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วย
โปรแกรมทางสถิติและสรุปผลข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา วิเคราะห์โดยแสดงการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย อธิบายข้อมูลลักษณะทางประชากร บทบาทหน้าที่ของประเพณีบุญผะเหวด การสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

4.2 สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) ศึกษาความสัมพันธ์ บทบาทหน้าที่ของประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด กับการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและการเข้าร่วมงานประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุ 21 - 30 ปี ร้อยละ 29.5 ศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 39.0 เหตุผลในการเข้าร่วมประเพณีบุญผะเหวดของกลุ่มตัวอย่าง มากที่สุดคือ เหตุผลสืบทอดประเพณี ร้อยละ 73.3 รองลงมา คือ ตามความเชื่อทางศาสนา ร้อยละ 35.0 ตามมาด้วย ความสนุกสนาน ร้อยละ 27.3 กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมฟิงเทศน์มหาชาติมากที่สุด ร้อยละ 45.8 รองลงมา คือ ชมการแสดงแสง สี เสียง ร้อยละ 43.5 ตามมาด้วย การแจกข้าวปุ้น/กินข้าวปุ้น ร้อยละ 31.8 กลุ่มตัวอย่างจะถ่ายทอดประสบการณ์เกี่ยวกับประเพณีบุญผะเหวดให้เพื่อนหรือนักท่องเที่ยวฟังในประเด็นฟิงเทศน์มหาชาติมากที่สุด ร้อยละ 48.3 รองลงมา คือ ผ้าผะเหวด ร้อยละ 45.8 ตามมาด้วย แห่อัญเชิญพระอุปัชฌาย์ ร้อยละ 40.8 การแจกข้าวปุ้น/กินข้าวปุ้น ร้อยละ 35.8 ขบวนแห่ 13 กันต์ ร้อยละ 31.3 ตามลำดับ

2. บทบาทหน้าที่ของประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

บทบาทหน้าที่ของประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ มีค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก พบว่า ประเพณีบุญผะเหวดมีบทบาทหน้าที่ที่ทำให้ตระหนักถึงหลักคำสอนของพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยที่ 4.14 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ พิธีกรรมย่อยในประเพณีบุญผะเหวด เช่น การฟิงเทศน์มหาชาติทำให้เข้าใจแก่นแท้ของหลักธรรมคำสอน ค่าเฉลี่ย 4.08 อยู่ในระดับมาก ตามมาด้วย ประเพณีบุญผะเหวดมีบทบาทในการเป็นคลังของความรู้ เปรียบเสมือน พิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตในการถ่ายทอดเรื่องราวความเชื่อในทางพุทธศาสนากับวิถีชีวิตชาวอีสาน มีค่าเฉลี่ย 4.04 อยู่ในระดับมาก

3. การสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านผู้ส่งสาร พบว่า การสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด ด้วยการสร้างสื่อบุคคลเพื่อถ่ายทอดเรื่องราว เช่น มัคคุเทศก์น้อย อาสาพาเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีบุญผะเหวดควรเน้นการมีส่วนร่วมของ

ชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.96 ตามมาด้วย ผู้นำชุมชนเป็นบุคคลสำคัญในการถ่ายทอดคุณค่าของประเพณีบุญผะเหวด มีค่าเฉลี่ย 3.90

ด้านเนื้อหาสาระ พบว่า การสืบทอดประเพณีบุญผะเหวดควรสืบทอดทั้งรูปแบบและคุณค่าของประเพณีควบคู่กันไป มีค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การผลิตซ้ำความหมายของสัญลักษณ์ในประเพณีบุญผะเหวดควรนำเสนอทั้งความหมายของสัญลักษณ์ดั้งเดิมและความหมายใหม่ มีค่าเฉลี่ย 3.96 ตามมาด้วย นำเสนอเนื้อหาด้วยวิธีการเล่าเรื่องเพื่อสร้างการจดจำ มีค่าเฉลี่ย 3.94

ด้านช่องทางการสื่อสาร พบว่า การใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ประเพณีบุญผะเหวดควรใช้สื่อพื้นบ้าน สื่อบุคคลเพื่อให้เข้าถึงคนท้องถิ่นมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.04 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การใช้สื่อดั้งเดิมในการประชาสัมพันธ์ เช่น วิทยู โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ ยังคงมีความจำเป็นในการประชาสัมพันธ์ และสร้างพื้นที่สาธารณะในการนำเสนอเพื่อให้สามารถเข้าถึงประเพณีได้ง่ายขึ้น เช่น ลานกิจกรรมสำหรับเยาวชน พื้นที่พบปะประชาชนชาวบ้าน ลานเสวนางานบุญ มีค่าเฉลี่ย 4.02 ตามมาด้วย การใช้สื่อสังคมออนไลน์ เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.98

ด้านผู้รับสาร พบว่า การสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวดควรขยายกลุ่มเป้าหมายทั้งในและนอกจังหวัด และ การสื่อสารไปยังกลุ่มผู้นำทางความคิดในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เพจท่องเที่ยว, ผู้เขียนเว็บบล็อกท่องเที่ยว, ผู้ผลิตรายการวิดีโอท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.05 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวดควรเน้นทุกกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชน มีค่าเฉลี่ย 4.03

4. การสื่อสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า คนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประเพณีบุญผะเหวด มีค่าเฉลี่ย 4.04 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เช่น รายได้จากการท่องเที่ยว การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และคนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้ความหมายและการถ่ายทอดประเพณีบุญผะเหวด มีค่าเฉลี่ย 4.01 ตามมาด้วย คนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลง ปรับประยุกต์ประเพณีเพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.98 และคนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินผล เช่น การแสดงความคิดเห็นต่อการจัดประเพณีบุญผะเหวดในมิติสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.95

ด้านจุดเด่นของจังหวัดร้อยเอ็ดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด มีค่าเฉลี่ย 3.97 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดเด่นของจังหวัดร้อยเอ็ดผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง (ข้าว, ผ้าไหม) มีค่าเฉลี่ยที่ 4.09 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ดมีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน มีค่าเฉลี่ย 4.08 ตามมาด้วย ความโดดเด่นของอัตลักษณ์ของประเพณีบุญผะเหวด มีค่าเฉลี่ย 4.03 ความหลากหลายของอาหารพื้นถิ่น

ด้านสิ่งสนับสนุน/การพัฒนาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด มีค่าเฉลี่ย 3.98 อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ควรมีการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวดที่น่าสนใจ เช่น กำหนดเส้นทางท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.07 อยู่ในระดับมาก

รองลงมาคือ การสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดงานบุญผะเหวดไปยังหน่วยงานต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ย 4.04 ตามมาด้วย ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ร่วมระหว่างเจ้าบ้านและผู้มาเยือน มีค่าเฉลี่ย 4.03

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 บทบาทหน้าที่ของประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

บทบาทหน้าที่ของประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด	การสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด	
	r	Sig
	.838**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทหน้าที่ของประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ความสัมพันธ์เป็นไปในเชิงบวก มีความสัมพันธ์ระดับสูง

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 2 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวดมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณี บุญผะเหวด	การสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณี บุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด	
	r	Sig
การพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ดด้านการมีส่วนร่วม	.808**	.000
จุดเด่นของจังหวัดร้อยเอ็ดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด	.835**	.000
สิ่งสนับสนุน/การพัฒนาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด	.791**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวดมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ดด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านจุดเด่นของจังหวัดร้อยเอ็ดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวดมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปในเชิงบวก มีความสัมพันธ์ระดับสูง

ปัจจัยสนับสนุน/การพัฒนาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวดมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปในเชิงบวก มีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างสูง

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านผู้ส่งสาร พบว่าการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด ด้วยการสร้างสื่อบุคคลเพื่อถ่ายทอดเรื่องราว เช่น มัคคุเทศก์น้อย อาสาพาเที่ยว ผู้ที่มีหน้าที่ในการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีบุญผะเหวดควรเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้นำชุมชนเป็นบุคคลสำคัญในการถ่ายทอดคุณค่าของประเพณีบุญผะเหวด และผลการศึกษา ด้านเนื้อหาสาร พบว่า การสืบทอดประเพณีบุญผะเหวดควรสืบทอดทั้งรูปแบบและคุณค่าของประเพณีควบคู่กันไป จากผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้ที่ทำหน้าที่ในการสื่อสารต้องมีความเข้าใจคุณค่า ความหมายของประเพณี และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาการสื่อสารเพื่อรื้อฟื้นและสืบทอดวัฒนธรรมไทยองในประเด็น “การห้อยโคมยี่เป็ง” พบว่าต้องใช้กลยุทธ์ “อนุรักษ์/รื้อฟื้น/ฟื้นฟู” โดยการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วม คือ 1) ร่วมกันสืบค้นข้อมูลคุณค่าและความหมาย 2) ร่วมผลิตสื่อโดยเป็นผู้แสดงในสื่อ 3) ร่วมตรวจสอบเนื้อหาและรูปแบบสื่อ 4) ร่วมวางแผนการเผยแพร่และเลือกสื่อในชุมชนให้เหมาะสม (อัจฉราภรณ์ วรณมะกอก และอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว, 2566)

ด้านช่องทางการสื่อสาร พบว่า ควรมีสื่อสร้างพื้นที่สาธารณะในการนำเสนอเพื่อให้สามารถเข้าถึงประเพณีได้ง่ายขึ้น เช่น ลานกิจกรรมสำหรับเยาวชน สอดคล้องกับผลการวิจัยด้านผู้รับสาร พบว่า การสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวดควรเน้นทุกกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชน จากผลการวิจัยการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวดทั้งด้านช่องทางการสื่อสารและด้านผู้รับสาร สอดคล้องกับการศึกษาการสื่อสารเพื่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงคุณค่าประเพณีแม่น้ำซ้าง ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ พบว่า แนวทางในการฟื้นฟูและอนุรักษ์คือ จัดทำประวัติและขั้นตอนประเพณีแม่น้ำซ้าง ในรูปแบบหนังสือแล้วนำไปมอบให้ห้องสมุดโรงเรียน เพื่อให้นักเรียน เยาวชน ได้ศึกษาและเก็บไว้ยังศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดแพร่ รวมถึงการจัดกิจกรรมที่ให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมพิธีกรรมได้ตามความถนัด (อมรรัตน์ แปงนา และอุบลวรรณ เปรม

ศรีรัตน์, 2558) ดังนั้นการเลือกช่องทางการสื่อสารต้องเหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้สื่อของบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นผู้สื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีต่อไปในอนาคตโดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน

2. บทบาทหน้าที่ของประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด เมื่อพิจารณาบทบาทของประเพณีบุญผะเหวดจะพบว่าประเพณีบุญผะเหวด มีบทบาทหน้าที่ทำให้ตระหนักถึงหลักคำสอนของพุทธศาสนา และยังมีบทบาทในการเป็นคลังของความรู้ เปรียบเสมือนพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตในการถ่ายทอดเรื่องราวความเชื่อในทางพุทธศาสนากับวิถีชีวิตชาวอีสาน สอดคล้องกับผลการศึกษา ภาควิชา สุขเจริญ (2564) พบว่า บทบาทของประเพณีท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลกที่มีต่อชุมชนและสังคมเพิ่มเติม 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วยประเพณีท้องถิ่นช่วยสร้างความสามัคคีของชาวบ้านในชุมชน ประเพณีท้องถิ่นเป็นที่พึ่งพิงยึดเหนี่ยวและช่วยกล่อมเกลাজิตใจของชาวบ้านในชุมชน และประเพณีท้องถิ่นช่วยสืบสานพระพุทธศาสนาและสร้างสรรค์ศิลปะท้องถิ่น และ 2) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ประเพณีท้องถิ่นช่วยสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในท้องถิ่น และประเพณีท้องถิ่นทำให้เกิดทุนทางวัฒนธรรม สามารถต่อยอดองค์ความรู้ในด้านวัฒนธรรมศึกษาและประเพณีกับการท่องเที่ยวต่อไปได้ในอนาคต การรับรู้บทบาทประเพณีบุญผะเหวดมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสื่อสารเป็นเครื่องมือหนึ่งของการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมทั้งการสื่อสารผ่านสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อมวลชน สื่อออนไลน์ ในขณะที่เดียวกันประเพณีบุญผะเหวดก็เป็นสื่อในตัวเองที่ทำหน้าที่สื่อสารเพื่อสืบทอดวัฒนธรรม ความเชื่อ สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการรับรู้ข้อมูลการสื่อสารในการเข้าร่วมกิจกรรมของวัดเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาของวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ข้อมูลการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมของวัดเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี (พระใบฎีกาสะอาด สุทธิญาโณ และคณะ, 2564)

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีบุญผะเหวดมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในด้านการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปในเชิงบวก มีความสัมพันธ์ระดับสูง การมีส่วนร่วมในรูปแบบของคนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เช่น รายได้จากการท่องเที่ยว การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้ความหมายและการถ่ายทอดประเพณีบุญผะเหวด มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลง ปรับประยุกต์ประเพณีเพื่อการท่องเที่ยว และคนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินผล สอดคล้องกับบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) อ้างถึงในนาตยา บุตรอยู่, 2557) กล่าวถึง แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถสรุปได้ 3 มิติ คือ มิติด้านการสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง มิติด้านการสร้างควมพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว และมิติด้านการสร้างควมมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยด้านการสื่อสารกับการสื่อสารการท่องเที่ยว พวงชมพู ไชยอาลา (2559) ที่ได้ศึกษาอัตลักษณ์และการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า แนวทางการสื่อสารอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การสื่อสารภายในชุมชน ควรมีบทบาทในการเป็นกลไกให้ชุมชนจัดการทรัพยากร และบทบาทในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม การสื่อสารภายนอกชุมชน ควรมีบทบาทในการกระตุ้นความสนใจของนักท่องเที่ยว บทบาท

ในการสร้างความหมายให้กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และบทบาทในการให้ความรู้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการเดินทางมาท่องเที่ยว และเข้าใจถึงแนวทางในการปฏิบัติตนเมื่อเข้ามาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน โดยใช้การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นสื่อที่ง่ายต่อการเข้าถึงและแพร่กระจายข้อมูล กล่าวได้ว่า การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นโดยสามารถมองได้ในสองมิติ มิติแรก คือ การสร้างการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีบุญผะเหวด การสร้างความหมาย คุณค่า ส่งผลต่อการตีความ การถ่ายทอดและนำไปสู่ความรู้สึกเป็นเจ้าของวัฒนธรรมร่วมทำให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต มิติที่สอง การสื่อสารเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องอาศัยเนื้อหาที่มีความเกี่ยวเนื่องเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งในมุมของการนำเสนอให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน การนำเสนออัตลักษณ์ของจังหวัด และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นการสร้างสายป่านยึดโยงให้กับประเพณีดำรงอยู่ได้ในรุ่นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานภาครัฐสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการสื่อสารเพื่อการพัฒนาประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด รวมถึงควรส่งเสริมสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดงานประเพณีบุญผะเหวด ในทุกช่วงวัยผ่านกิจกรรมและสื่อที่หลากหลาย เช่น การบูรณาการการสื่อสารประเพณีกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมด้วยการจัดการประกวดการเล่าเรื่องบุญผะเหวดในรูปแบบการเล่าเรื่องข้ามสื่อ

1.2 การสร้างเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนประเพณีบุญผะเหวดสู่เป้าหมายทั้งทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ เช่น การรวมเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประกอบการด้านวัฒนธรรม ผู้ประกอบการที่พัก อาหาร รวมถึงเครือข่ายสถาบันการศึกษาเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางวัฒนธรรมให้กับประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยในมิติการสื่อสารกับวัฒนธรรมศึกษา ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในมิติอื่นๆ เพื่อให้เห็นมุมมองที่หลากหลายของประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด เช่น การสร้างรายได้ การสร้างเส้นทางการท่องเที่ยว

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเฉพาะเจาะจงให้ลึกลงไปในแต่ละด้าน เช่น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเยาวชน การศึกษาสื่อออนไลน์ในการสื่อสารเพื่อการสืบทอดประเพณี

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ และคณะ. (2548). *สื่อพื้นบ้านเพื่อการพัฒนาภาพรวมจากงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- คณะกรรมการจัดทำหนังสือที่ระลึกงานบุญผะเหวด. (2543). *หนังสือที่ระลึกงานบุญผะเหวด*. ภาพสัณฐาน: ประสานการพิมพ์.

- ณรงค์ โพธิ์พุกขานนท์. (2551). **ระเบียบวิธีวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เน็ท.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS**. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- นิตยา บุตรอยู่. (2557). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิตธร ทองธีรกุล. (2551). กระบวนการสื่อสารของชุมชนในการสืบทอดประเพณีผีป่วน้ำ ต.วอแก้ว อ.ห้วยฉัตร จ.ลำปาง. **วารสารสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร**, 5(1), 22-43.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระใบฎีกาสะอาด สุทธิญาณ เฉลียว บุรีภักดี สมนึก ชูปานกลีบ และสุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์. (2564). การรับรู้ข้อมูลการสื่อสารในการเข้าร่วมกิจกรรมของวัดเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาของวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี. **วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, 8(1), 15-31.
- พระมหาประสพชัย มหาปรกโม (ไชยะโส) และนุสรณ์ คินาพิทย์. (2563). บุญผะเหวด : ศรัทธา ความหวัง บนพื้นฐานความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ของชาวอีสาน. **วารสารศึกษิตาลัย**, 1(1), 1-12.
- พวงชมพู ไชยอาลา. (2559). การศึกษาอัตลักษณ์และการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านสระบัว. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**, 10(3), 121-136.
- ภาควิชา สุขเจริญ. (2564). สถานภาพและบทบาทของประเพณีท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลก. **วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน**, 12(2), 178-200.
- สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด. (2562). **แผนพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ.2561– 2565 ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ.2564**. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www.roiet.go.th/ckfinder/userfiles/images/PDF/plan_2565/plan_2561_2565.pdf.
- อมรรัตน์ แสงนา และอุบลวรรณ เปรมศรีรัตน์. (2558) การสื่อสารเพื่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงคุณค่าประเพณีแม่น้ำช้าง ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่. **วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, 2(1), 125-139.
- อัจฉราภรณ์ วรรณมะกอก และอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว. (2566). การสื่อสารเพื่อรื้อฟื้นและสืบทอดวัฒนธรรมไทยของ ตำบลมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. **วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์**, 27(1), 165-176